

Reirs: Mājsaimniecībām un uzņēmējiem krīzes laikā sniedzam vēsturiski lielāko valsts atbalstu

Publicēts: 17.08.2022.

[Jaunumi](#)

Pēdējos gados pasaules un arī Latvijas ekonomiku satricinājusi gan globālā pandēmija, gan Krievijas izraisītā karadarbība Ukrainā, kas novedusi pie strauja energoresursu cenu kāpuma. Visos gadījumos valsts sniegusi gan finansiālu, gan cita veida atbalstu iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Atbalsts sasniedzis Latvijas vēsturē vēl nebijušus apjomus.

99) Finanšu ministrs Jānis Reirs: *"Mans kā finanšu ministra galvenais uzdevums ir nodrošināt to, ka budžeta iespējas un aizņemšanās apjoms tiek sabalansēts ar ekonomikas attīstības un sociālajām vajadzībām. Covid laikā mums šo balansu izdevās atrast – aizņemties tieši tik, cik nepieciešams, lai nodrošinātu, ka bezdarbs nepārsniedz mūsu noteikto līmeni."*

Lai ierobežotu Covid-19 vīrusa izplatību un pēc iespējas ātrāk piedāvātu uzņēmējiem un darba ņēmējiem tādus risinājumus, kas būtiski atvieglotu globālās pandēmijas radītās ekonomiskās problēmas, 2020. gada sniegtais atbalsts bijis 1,28 miljardu eiro jeb 4,3% no iekšzemes kopprodukta (IKP) apmērā, savukārt 2021. gadā tas sasniedzis 2,28 miljardus eiro jeb 6,9% no IKP. 2022. gadā līdz jūnija beigām atbalsta pasākumiem piešķirti 437,2 miljoni eiro jeb 1,2% no IKP.

Atbalsts sniegts nodokļu jomā, tostarp nodokļu samaksas termiņa pagarinājumi, ātrāka PVN pārmaksas atmaksa un iespēja nemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokļa avansus. Būtisks bijis atbalsts pabalstu jomā, nodrošinot gan dīkstāves pabalstus, algu subsīdijas, bezdarbnieku palīdzības pabalstu, kā arī atbalstu ģimenēm ar bērniem, atbalstu senioriem un cilvēkiem ar invaliditāti un citus. 2020.gadā sniegtais atbalsts pabalstu jomā bijis 130 miljonu eiro apmērā, 2021. gadā – 533 miljoni eiro, savukārt līdz 2022. gada 30. jūnijam atbalsta apmērs sasniedzis 76,8 miljonus eiro.

Tādējādi saglabāts ievērojams skaits darbavietu (ap 60 000) un darbinieku uzņēmumos, kas citādi būtu kļuvuši par bezdarbniekiem. Kopumā Covid-19 seku mazināšanai pandēmijas laikā algu subsīdijas izmaksātas 12 836 personām, 500 eiro pabalsts izmaksāts 234 784 ģimenēm par 376 069 bērniem, savukārt 200 eiro pabalstu senioriem un cilvēkiem ar invaliditāti saņēmušas 531 372 personas.

Tāpat sniegts atbalsts uzņēmumiem aizdevumu un garantiju jomā, nepieļaujot masveida uzņēmumu bankrotu. Sniegtais atbalsts 2020. gadā mērāms 240 miljonus eiro, 2021. gadā tas sasniedzis 133 miljonus eiro, savukārt līdz šā gada 30. jūnijam atbalsta summa mērāma 14,8 miljonus eiro. Atbalstot krīzē ietekmētās nozares, piemēram, veselības, izglītības un zinātnes, kā arī satiksmes nozari, 2020. gada sniegtais atbalsts bijis 632 miljonu eiro apmērā, 2021. gadā sasniedzot 1,5 miljardus eiro. Līdz 2022. gada jūnija beigām atbalstam nozarēm piešķirti 316,7 miljoni eiro. Papildu atbalsts sniegts arī, veicot Eiropas Savienības fondu ieguldījumus.

Laikā, kad Krievija veic neprovocētu karadarbību Ukrainā un genocīdu pret ukraiņu tautu, Latvija politiski, finansiāli un militāri atbalsta Ukrainu. Piešķirtais finansējums Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam līdz šā gada augustam sasniedzis ap 70 miljonus eiro, tostarp paredzot līdzekļus pašvaldībām bēgļu izmitināšanai un ēdināšanai, izglītības izdevumiem bērniem, vienreizēja nodarbinātības uzsākšanas pabalsta izmaksai, iemaksām starptautiskajās organizācijās Ukrainas atbalstam un citiem pasākumiem.

Energoresursu cenas Latvijā līdzīgi kā citur Eiropā aug, jo Krievija jau sesto mēnesi īsteno karadarbību Ukrainā. Latvija līdz ar pārējo Eiropas Savienību un Rietumu demokrātisko pasauli ievieš sankcijas, īsteno spiedienu, izolē Krieviju, tostarp atsakoties no Krievijas energoresursu piegādēm. Valdība turpinās sniegt finansiālu atbalstu, lai pēc iespējas vairāk mazinātu cenu pieauguma negatīvās sekas.

2021./2022. gada apkures sezonas energoatbalsta pasākumiem līdz šā gada jūnija beigām tika izmaksāti 368 miljoni eiro. Tiek īstenoti gan kompensējoši pasākumi cenu pieauguma mazināšanai, gan piešķirti sociālie pabalsti. No kopējās izmaksātās summas elektroenerģijas sistēmas pakalpojuma maksas kompensācijai pilnā apmērā visiem galalietotājiem laikā no 2021. gada 1. decembra līdz 2022. gada 30. aprīlim tika piešķirti 134,9 miljoni eiro, savukārt atbalsta aizsargātajiem lietotājiem paaugstināšanai par 10 eiro laika posmā no 2021. gada 1. novembra līdz 2022. gada 31. decembrim – 8,4 miljoni eiro. Centralizētās siltumapgādes pakalpojuma maksas kompensācijai no 2022. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 30. aprīlim piešķirti 8,6 miljoni eiro, savukārt 26,5 miljoni eiro izmaksāti dabasgāzes tirdzniecības pakalpojuma maksas kompensēšanai.

Nolūkā atbalstīt sabiedrību energoresursu neprognozējamo izmaksu apstākļos jau 21. jūnijā valdība konceptuāli lēma par 350 miljonu eiro novirzīšanu atbalsta pasākumiem 2022./2023. gada apkures sezonā. Ņemot vērā straujo inflācijas un energoresursu izmaksu pieaugumu, valdība otrdien, 9. augustā, lēma par plašāka un ātrāka atbalsta sniegšanu iedzīvotājiem. Šobrīd provizorisks aprēķini liecina, ka būs nepieciešami 440 miljoni eiro, lai segtu izdevumus par visiem iecerētajiem atbalsta pasākumiem mājāsaimniecībām, tai skaitā ātrākai pensiju indeksācijai no šā gada 1. augusta.

Šobrīd valdība strādā pie atbalsta pasākumu kopuma uzņēmējiem. Kopējais valsts atbalsts lēšams aptuveni 640 miljonu eiro jeb 2% no valsts IKP apmērā, ietverot gan atbalstu uzņēmējiem ~ 200 miljonu eiro apmērā, gan atbalsta paketi mājāsaimniecībām 440 miljonu eiro apmērā.

Vairāk par piešķirto valsts budžeta līdzekļu sadalījumu un izlietojumu krīžu laikā: <https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-atbalsta-pasakumi-krizes-situacijas>

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/reirs-majsaimniecibam-un-uznemejiem-krizes-laika-sniedzam-vesturiski-lielako-valsts-atbalstu>